

Dokument nr. 8:28

(2000-2001)

Forslag fra stortingsrepresentantene Are Næss, John I. Alvheim, Marit Tingelstad og Odd Einar Dørum vedrørende ny forskrift til gjennomføring av lov om svangerskapsavbrudd.

Til Stortinget

Bakgrunn

Sosial- og helsedepartementet sendte 5. mai 2000 ut til høring utkast til nye forskrifter til gjennomføring av lov 13. juni 1975 nr. 50 om svangerskapsavbrudd. Høringsfristen var 31 august 2000. Forslaget til nye vedtekter har møtt til dels sterke reaksjoner fordi det blir oppfattet som en uthuling av loven.

§ 5 i forskriftene er uendret. Bestemmelsens siste ledd regulerer tilfeller der kvinnen er under 16 år eller psykisk utviklingshemmet. Dersom særlige grunner taler for det skal ikke foreldrene eller verge gis rett til å uttale seg.

I merknadene til denne paragrafen foreslår departementet følgende:

«Det er den lege som eventuelt skal utføre avbruddet eller nemnda som skal vurdere om foreldre eller verge skal gis anledning til å uttale seg. Dersom kvinnen motsetter seg at foreldre eller verge gis anledning til å uttale seg eller til å bli orientert om begjæringen om svangerskapsavbrudd, må legen/nemnda vurdere forholdet til taushetspliktsreguleringene i helsepersonelloven og om det foreligger særlige grunner i henhold til abortloven. Legen må her foreta en konkret helhets- og rimelighetsvurdering av det enkelte tilfellet der relevante hensyn blant annet vil være kvinnens alder og modenhet, hennes forhold til sine foreldre, og om hun bor utenfor hjemmet og om hun forsørger seg selv. Dersom kvinnen aktivt motsetter seg at foreldrene skal få uttale seg, hun har nådd en viss grad av modenhet og det er gode grunner for hennes ønske, for eksempel fordi å informere foreldrene og be dem om å uttale seg vil kunne skape konflikter i forholdet mellom kvinnen og foreldrene, så bør hennes ønske respekteres.»

Uavhengig av syn på dagens abortlov er det liten tvil om at forslaget til nye forskrifter innebærer en uthuling av loven. Departementet påpeker selv i merk-

nader til denne paragrafen at utkastet til forskrifter her gir foreldrene en snevrere adgang til å samtykke på vegne av barn under 16 år enn det som følger av de generelle reglene i pasientrettighetsloven §4-4, jfr. helsepersonelloven § 22. Departementet foreslår at disse forskrifter her skal gå foran de generelle reglene i pasientrettighetsloven.

Forslaget oppfattes derfor av mange å være i strid med foreldreretten og foreldreansvaret. Abort hos mindreårige er meget alvorlig. Det kan være et tegn på alvorlige sosiale problemer, og kan bl.a. være forbundet med varige psykiske problemer. Foreldre og samfunn har rett og plikt til å støtte opp i en slik situasjon, men for å kunne hjelpe er det en forutsetning å vite.

I § 15 siste ledd i forskriften står det at reservasjonsretten ikke gjelder når svangerskapsavbruddet utføres ved hjelp av medikamenter og kvinnen selv inntar medikamentene.

I merknadene til denne paragrafen understrekes det at dette gjelder både ved avbrudd tidlig i svangerskapet og sent i svangerskapet. Helsepersonell som utdeler medikamentene til kvinnen eller på annen måte bistår kvinnen i disse tilfellene, vil ikke kunne reservere seg mot dette.

Etter vår mening innebærer dette en innsnevring av reservasjonsretten.

Den norske Lægeforening sier i sin høringsuttalelse:

«Helsepersonells rettigheter svekkes etter Legeforeningens mening når det ikke gis anledning til å reservere seg mot å delta i behandlingen av kvinnen ved medikamentell indusert abort. Det er ikke velfundert å skille mellom metodene all den stund hensikten er den samme. Legeforeningen anser at det etter nærmere angitte retningslinjer må være anledning for helsepersonell til å reservere seg mot deltagelse ved medikamentelt indusert abort. Dette bør etter foreningens mening gjelde uavhengig av om kvinnen tar medikamentene selv eller om de gis som injeksjon eller infusjon.»

Legeforeningens innvending må være relevant, da en reservasjonsrett må knyttes til en handling, og ikke til hvilken teknikk som benyttes ved denne handlingen.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen sørge for at forskriftene til gjennomføring av lov 13. juni 1975 nr. 50 om svangerskapsavbrudd

- 1) ivaretar foreldres informasjonsrett i tråd med pasientrettighetsloven
- 2) respekterer helsepersonellets reservasjonsrett også ved medikamentell abort.

28. november 2000